

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 68

Tilleggsspørsmål nr.

Emne: Bål-brenning på visse dager
i året

Oppskr. av: Alv. Moen

(adresse): v. Steinhjørn

Fylke: Nord-Trøndelag

Herad: Sparbu

Bygdelag: Båli (Henning)

Gard: Moen (Tønhaugen)

G.nr. 105 Br.nr. 2-3.

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

- 1 -- I alminnelighet brukt ved: Bål. Men barna kan jo finne på andre navn f.eks. bråk, såle d.t.
- 2 -- Santans bål, 17 mai bål, Nylands bål o.s.v.
- 3 -- Nei
- 4 -- Det har jo kommet i gummeltia, at en har tenst bål på kvelden. Så er det avlagt.
- 5 -- Har aldrig hørt snak om "yotebog" m. v.
- 6 -- Var ikke brukt i bygden her
- 7 -- Likerå
- 8 -- Yonokhusden, Øsokhusden, 17 mai fest og fremst
- 9 -- Har aldrig hørt om dette
- 10 -- Likerå
- 11 -- Tenst i tilfelle om dagen. Yonokdagen.
- 12 -- Ikke nå noe med dette.
- 13 -- Lengst mulig.
- 14 -- Bålet måtte fremforalt ordnes til på et høyt sted slik, at det kunde sees på lang avstand
- 15 -- Likt forskjellige hermed. Men nylands bål måtte jo ligge på nylandsk selvsagt.
- 16 -- Blev ikke brennt bål på hver gård. Da var det kunde slå seg sammen om et og samme bål. Da var det ofte lek og gamen og ungdommen med. Det morsomt i flere henseender?

14161

17. -- Det känds. Krefte, Ed ja.
18. -- Gamle folk var gjerne mindre interessert i denne bålbranning. Känds vere med for å gjøre Ed mer lovlig for mindre barna.
19. -- Du selv følger.
20. -- Det er jo først og fremst barn som er levende interessert i denne bålbranninga.
21. -- Er Ed et nikksomt ungdomslag i bygda, kanskje tilsluttet m. v. hoblen en gjerne av Ed dagligdags og starter et samkomme ved bål (teik og qumant)
22. -- Dette har ikke vært almindelig.
23. -- Har ikke hørt snakk om steinlegging, men Ed var jo om å gjøre at bålet ble ordnet slik at Ed blev mest røktild og fremforalt røk (røkt qumant)
24. -- Alt røktild ble brukt slikt som ikke känds brukes til annet end å brenne. Det var jo først og fremst stabben, hvist og avfald fra skogen og også fra myrbrotspeltet. Derfor känds en jo finne et eller annet fra husene i heimen fiske, komdønner, kjøne, redskaper av forskjellig slag som for eksempel var utkjøpning. Gammel hatm ble også benyttet.
25. -- Har aldrig hørt snakk om slikt.
26. -- Det var vist aldrig tale om å kjøpe noget til bålet. Vært innad en känds på betaling for, at en brende op forskjellig innodigt snakk.
27. -- Det var ofte en kappstrid mellem häd. stor og små barn om hvem som var den sigtigste til å bringe tilväre brenbare saker til bålet.
28. -- "Mätte ikke stola" noget til bålet.
29. -- Dei
30. -- Har ikke hørt om nogen tradition her.
31. -- Det (kvanheimet) av Ed som sküts. brennes var avgjörande hvorvidt bålet blev stult eller lite.
32. -- Du
33. -- Mätte vere stor flamma men også rök
34. 35. -- Se 33. Granbar gav rök. Tor hvist etD.

14161

- 36 -- Gamle folk trodde at et båt sankanskvell eller yomsok var et ønske eller bønn om å få et godt år.
- 37 -- Det tror jeg ikke
- 38 -- Ungdomen kunde ofte gjøre spelakel med brandan.
- 39 -- Har aldrig hørt om slike vassel.
- 40 -- Måje snak om sankans eller olsokmoro e.l.
- 41 -- Ungdommen holdt sig ved bålet lenge til over natta helt til sola stod op neste morgen. De eldre foretrak å gå til kirkens lidligere.
- 42 -- Jo da det var ofte medbragt niste som blev vedertkrevet inden bålbranninga, det var kvinnfolket som ordnet hermed. Noen hinte med sig alkohol.
- 44 -- Jo da det blev ofte sunnet ja. Blev spilt og sunnet borte ved bålet ifald toringet var brukt bund i mødet tilfelle gikk en til himmen og sunnet når bålet var slutt.
- 44 -- Når det lakket med slutt med bålet har det ofte utartet sig til forfjellig "spelakel" med ungdommen.
- 46 -- Har aldrig hørt om noget slikt.
- 47 -- Vanskelig å komme på om det har vært noen skikker og loiser i forbindelse med bålbranning. Når en har et nylandsfelt inden arbeide blir det en hel del slubber, kvist og rot som blir lagt sammen i store svinger som blir brent som sankansbåt m.v.
- 49 -- Skikken med bålbranning er i bygdene her omkring er i avtagende. I gammeltra var det mange loiser eller skikker som stod i forbindelse med bålbranning. sjulle, onde magler skilde fjærdra eller holden i sjak. På den annen side vild, en prøve å bli på god fot med idelle gode magler. Varmen i bålet gav ønske om en god og varm sommer og høst. Røken i bålet skilde være et alternativ med de de sligge, onde magler. En skilde, liksom lukke for det året som gikk (både ont og godt) ønske godt over kommande år. Den materialistiske, mere fornuftige tanken idag har minke skikken med bålbranning.